

Iskaja vsak četrtak
in volja s poštnine
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. tin-
kovnega društva do-
živajo list brez po-
sebne naročnina.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poslanec št. 404
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
ča, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do zveče opoldne.

Štev. 16.

V Mariboru, dne 21. aprila 1904.

Tečaj XXXVIII.

Volivna reforma.

Cesar je potrdil volivno reformo, ki jo je sklenil štajerski deželni zbor dne 10. nov. 1903. S tem so vpeljane direktne in tajne volitve v kmečkih občinah in četrti kurija z osmimi novimi poslanci. Volitev bo direktna, se pravi, da ne bo treba voliti vsaki občini volivnih mož, ki bi se-le volili poslanca, ampak, da bo vsak volivec sam napisal na listek ime onega, ki ga bo hotel voliti. Volitev bo tudi tajna. Volivcu ne bo treba pokazati volivni komisiji ali komu drugemu, čegavo ime da ima napisano na listku, ampak bo vrgel listek lahko zganjen v volivno »urno« (lonc). To je jako pametna in pravična preosnova volivne pravice, ker bo vsak volil tako, kakor bo sam za najbolje spoznal. Tajna in direktna volitev najbolj jasno pokaže, koga volivci res hočejo za poslanca.

Marsikomu mogoče tudi ne bo jasno kaj pomeni beseda »kurija«. Po naše bi rekli namesto kurija — skupina ali razred ali pa oddelek. Deželnozbornske volivce na Štajerskem delimo namreč v štiri skupine ali kurije. Vsaka skupina voli svoje poslance. Ker vsi volivci ne plačujejo jednako mnogo davka, imajo oni stanovi, ki plačujejo več davka tudi več poslancev. Tako vsaj razlaga država sedanji volivni red, a pravi narodni, pravi ljudski politiki moramo trditi po vsej pravici, da je ta razdelitev krivična, ker imajo graščaki in mesta več poslancev kakor kmetje. Pa bomo o tem govorili drugič kaj več. V štiri skupine delimo volivce in torej tudi

poslance. (Pred volivno reformo so bile le tri skupine.) Prva skupina, to so graščaki volijo 12 poslancev, druga skupina, to so mesta in trgi, trgovinski in obrtni zbornici v Gradcu in Laobnu volijo 25 poslancev, tretja skupina, to so kmetijske občine volijo jih 23 in osem poslancev pa voli četrti skupina, v katero spadajo vsi možki, ki so do časa volitve dosegli starost 24 let in so najmanj šest mesecev bivali v dotični občini, kjer volijo. Torej bo v prihodnjem deželnem zboru štajerskem 68 izvoljenih poslancev, torej 68 glasov. Poleg teh pa imajo isto pravico kot poslanci glasovati in staviti predloge v štajerskem deželnem zboru knezoškof sekovski in lavantinski ter rektor (ravnatelj) graškega vseučilišča. Tako bo štel prihodnji deželni zbor 71 glasov.

V kmečki skupini ostanejo okraji razdeljeni kakor so bili. Volilo pa se ne bo več v največjem kraju dotičnega okraja kakor dosedaj, ampak v vsaki občini, ki ima po zadnjem ljudskem šteju čez 400 prebivalcev. Občine s 400 ali manj prebivalci pa bodo volile v bližnjih večjih občinah, ali bo več takih občin tvorilo posebno skupino, za katero določi volišče deželni namestnik v sporazumu z deželnim odborom. S to naredbo je zelo olajšana volitev, ker prejšnji volivni možje so morali včasih daleč se voziti ali peš hoditi na volišče. V občinah pa, ki so zelo razsežne ali pa tako leže, da vsi volivci le težavno pridejo na volišče, se bo določilo več volišč.

Izmed novih 8 poslancev četrte skupine pripadajo trije na slovenske okraje. Jednega

poslanca volijo okraji: Radgona, Cmurek, Eibisvald, Arvež, Marenberg, Maribor in Slovenska Bistrica. Druzega okraji: Celje, Vransko, Gornji grad, Lasko, Šostanj, Konjice, Slovenji Gradec. Tretjega pa okraji: Ptuj, Ormož, Št. Lenart v Slov. gor., Rogatec, Šmarje pri Jelšah, Brežice, Kozje, Sevnica, Ljutomer in Gornja Radgona. — Volilo se bo po občinah ravno tako, kakor smo rekli pri kmetijski skupini. Glavni volilci v četrti skupini bodo delavci in kmetovalci, ali z drugo besedo priprosti narod, ki vendar tudi plačuje davke, ki so sicer manjši kakor graščakov, a so zanj stokrat bolj občutljivi kakor za graščaka in meščana. Zato pa je teh osem mandatov le še majhna trohica ljudskih pravic.

Rusko-japonska vojna.

Velika nesreča Rusov.

Kakor blisk je prešinila ves svet pretekli teden novica z bojišča: Oklopnica »Peterpavlovsk« je zadela dne 13. t. m. na mino, ki se je razpočila in pognala v par sekundah oklopnico v zrak. Poveljnik admiral Makarov je utonil s častniki in moštvom oklopnice, veliki knez Ciril je težko ranjen. — Sledile so potem brzobjavka za brzobjavko, ki so pojasnjevale veliko nesrečo, a popolnoma jasno vse še sedaj ni, kakor bomo izprevideli iz poročil. Pomniti pa moramo pred vsem, da ni bila to zmaga Japoncev, ampak nesrečen slučaj. Smrti Makarova ni

Listek.

Detektiv.

(Spisal I. N.)

Moj stric je bil ugleden mož, poslanec in pregledni svetnik pri treh bankah, torej tudi precej imovit. Ko sem ga prosil, naj me pripravi h kaki banki — jaz sem bil namreč prepričan, da sem za finančne denarne posle rojen — me je odločno zavrnil, češ, take lenobe, kot sem jaz, on ne bo podpiral. Videč, da to ne gre, ga prosim, naj mi posodi malo denarja. A tudi tu sem nšetel slabo, dasi je vedel, da sem v gmotnih ozirih na zelo slabih nogah.

No naposled se mu je le otajalo srce. Obljubil mi je, da mi pomaga do službe detektiva (skrivnega policaja).

»Za to službo si ti ustvarjen«, mi je dejal, »vidiš, prav za to! Kajti ko boš zasačil kakega zlikovca, te bo takoj minilo veselje do vseh tvojih neumnostij.«

Sila kola lomi. Dobro bo, kar bo, si mislim in zahvalim strica za njegovo dobroto.

Tako sem torej postal skrivni policaj ali detektiv. Načelnik detektivov me je vzel v roke in me začel uriti. Ta načelnik je bil eden najbolj zvutih policajev. Kmalu je prišel

z menoj na čisto in mi tudi kar naravnost povedal, da s tako neumnim butcem še ni imel nikoli opraviti, kakoršen sem jaz.

Ta sodba me je v prvem trenutku zelo razdražila, ker sem mislil, da je ravno nasprotno res, kar pravi načelnik. No pa sem se kmalu pomiril. Menil sem namreč, da je našel policijski načelnik v meni veleuma, kakoršen je on sam, pa sem se še bolj marljivo uril v tem poslu.

Ko bi bil jaz prevzet in bi se hotel postavljati, bi vam takoj povedal povest, ki vam jo hočem pravzaprav napisati; toda ker hočem biti v prvi vrsti odkritosrčen, rad priznam, da sem tudi kasneje še ustrelil marsikaterega kozla. Nobeden drugi ni bil kot jaz, ki sem pomagal zasledovanemu uzmoviču ubežati; jaz sem bil, ki sem sklenil prijateljstvo z ljubinko nekega roparja in njega rešil, da ga niso vjeli. Seveda nisem prav nič vedel, zakaj se gre. In prav jaz sem bil, ki sem aretiral ministra notranjih zadev v imena postave in ga peljal v policijski urad.

Priznati moram, da bi mi dali takoj poslovljni list, da ni bil moj stric poslanec. Zaradi tega me pa niso spodili.

Tako je bilo sedaj z menoj, ko začujemo o preiskavi neke hiše. Preiskava se je imela vršiti urno, in načelnik je vzel seboj mene, ker drugega ni bilo v uradu. Načelnik je bil

zelo dobre volje. Trdil je, da je že na pravem sledu. Med potjo je postal še bolj vesel in prav prijateljsko se jame z menoj pomenkovati.

»Vidite, to-le se je zgodilo«, začne pravi. »Ulomili so v pisalno mizico državnega tajnika in mu izmaknili sedemnajst bankovcev po tisoč goldinarjev. Danes zjutraj je opazil gospod tatvino in takoj naznanil. Takoj sem začel preiskavati. Po dveh urah sem dognal, da je zamogla izvršiti tatvino le hišna, in da so ukradeni bankovci pri Štefanu Gubaču. Kako sem mogel poslednje sklepati, že lahko veste sami.«

»Seveda«, odvrnem resno, dasi se mi je zdelo, da se načelnik šali.

»Zdaj greva h Gubaču. Vi ga seveda ne poznate. Prej je delal dolgo časa v tobačni tovarni, pa so ga spodili zaradi tatvine. Pretkan je kot Judež. Zahtevam od vas, da ga neprenehoma opazujete in zlasti pazite na njegove oči. V očeh bere pravi detektiv vse.«

Med takimi in enakimi pogovori prideva k Štefanu Gubaču, ki je obledel, ugledavši načelnika in naju prestrašen ogledoval. Načelnik mu je takoj povedal, zakaj sva prišla, in kar naravnost zahteval, naj vrne bankovce, ki jih je ukradel tajniku. Med tem je zbral Gubač ves svoj pogum in odločno trdil, da je sum, ki leti nanj, neopravičen.

povzročila sovražnikova roka, ni ga premagal sovražnik, marveč postal je žrtev osodepolne katastrofe, ki je zadela oklopnico »Petro-pavlovsk«, na kateri je plul nasproti sovražniku.

Do te nesreče pa je prišlo tako: Japonci so pripluli z nekoliko ladjami pred Port Artur in začeli streljati na rusko mornarico. Sprijele so se ruske torpedovke z japonskimi in v tem boju se je potopila ruska torpedovka »Bezstrašni«. Zvest svoji hrabrosti in predrznosti, odpluti s svojim brodom iz luke, kadar zagleda sovražnika, je tudi to pot odplul Makarov iz luke takoj, ko je zagledal prve japonske ladje. Dočim je pa japonski admiral Togo doslej prišel pred Port Artur le s 14 ali 16 ladjami, je to pot priplul s 30 ladjami. Makarov je uvidel, da bi bila pomorska bitka proti toliki premoči brezupna, ter je obrnil svoje ladje. Hotel je vse svoje ladje zbrati pri »zlati gori« in z vso silo braniti vhod v luko. Kaj pa je bil vzrok tej nesreči, se natančno ne more dognati. Nekatera poročila pravijo, da je »Peterpavlovsk« naletel na podmorsko mino, druga pa, da je bil torpediran od japonskega razdiralca torped. Torpedo je »Petro-pavlovsku« razdril velik del oklepa. Drugi torpedo je prodril v prostor za streljivo, nakar se je dogodila strašna eksplozija. Razbiti kosi ladje so zleteli 100 metrov kvišku, visok ognjen steber se je dvignil proti nebu. Makarov in njegov štab so bili, kakor poročajo rešeni mornarji, na kosce raztrgani. Od Makarova so našli nekaj ur pozneje eno roko. Nad 500 ruskih mornarjev je našlo smrt v mrzlih valovih.

Da so japonski torpedi krepko delovali, potrjuje tudi ruska brzozjavna agencija, ki pravi, da je bila istočasno v sredini poškodovana ruska oklopnica »Pobjeda«, ki pa je lahko še odplula v luko. Japoncem je dobro služila jutranja megla. Nato se je japonsko brodogovje razdelilo zopet v dva dela ter odplulo. Polno uničenje ruskega portarturskega brodogovja se Japoncem še ni posrečilo in morda se jim to tudi ne posreči. Japonci hočejo v prvi vrsti le toliko oslabilo rusko brodogovje, da ne bo moglo zavirati njihovih izkrcavanj ter bo primorano ostati v luki. Sedaj imajo Rusi v Port Arturju še tri velike oklopnice, tri križarice in nekaj torpedovk in rušilec torpedov, Japonci pa imajo baje še vedno 7 oklopnice, 6 križaric itd. Dokler ne pridejo ruske bojne ladje iz Evrope, bodo pač Japonci razkazovali ondi na morju svojo ošabnost. Če je res, da so Japonci okolu izhoda port-

arturske luke položili nove strašne mine, si tudi itak oslabilo rusko portartursko brodogovje ne bo upalo iz luke, dokler ruski potapljavci ne preiščejo morja pri izhodu in v bližini.

Velika kneza Ciril in Boris.

Veliki knez Ciril je lahko ranjen. Vesti, da bi bil težko ranjen, niso resnične. Kakor pripoveduje veliki knez Ciril, je padel v trenutku eksplozije na levo stran poveljniškega mostiča, nakar se je spustil po rokah na krov, odkoder so ga odpluli valovi. Nato je prišel globoko v vodo, a z lastnim naporom je prišel zopet na površje, kjer je zagrabil za po valovih plovečo varnostno pernikovo strešico, na kateri se je obdržal 10 minut. Nato ga je sprejela na svoj krov torpedovka »Bezsumnij«. — Veliki knez Ciril Vladimirovič je skupno s svojim bratom Borisom nekaj dni po Makarovem odhodu odpotoval v vzhodno Azijo. Kot mornariški častnik je bil prideljen ruskemu brodogovju, njegov brat Boris pa je bil pri armadi na suhem. Velika kneza Ciril in Boris sta carjeva bratranca in sinova mlajšega brata carja Aleksandra III.

Makarov.

Vse angleško in ameriško časopisje je polno hvale o Makarovu. Časopisje ga slavi kot enega prvih mornariških strokovnjakov sveta. Makarov je bil na Angleškem, ko se je ondi po njegovih navodilih gradil rušilec ledu »Jermak«. Makarova dela o brezžičnem brzozjavljanju in drugih strokah, ki spadajo v delokrog mornarice, so svetovno pripoznana. Ako bi Rusija izgubila polovico svojega brodogovja, bi zanjo to ne bil tako hud udarec, kakor smrt admirala Makarova. Nemški cesar je brzozjavil ruskemu carju: »Nemčija žaluje nad izgubo Makarova. Ta izguba je izguba za vso mornarico sveta.«

Soproga Makarova.

Soproga Makarova je na dan usode obojevala pri neki prijateljici, ko je nenadoma vstopil zasopel sluga, ki ni vedel za navzočnost Makarove gospe ter zaklical: »Po mestu se širi vest, da je admiral Makarov z mnogimi častniki utonil!« Prestrašena soproga je telefonirala na vojno ministrstvo, kjer so jo pa tolažili, da se vest še ne potrjuje. Pozneje je dobila na carjevo povelje na primeren način obvestilo o smrti svojega moža. Car je s posebnim vlakom poslal k njej svojega adjutanta. — Makarov zapušča poleg vdove 17letno hčer in mladoletnega sina.

Petrograd žaluje.

V mornariški cerkvi se je vršila slovesna maša zadušnica za žrtve na »Peterpavlov-

skem«. Več tisoč ljudij je prisostvovalo cerkvenemu opravilu. Car je prišel s carico in prestolonaslednikom. Car je bil zelo ginjen. Carico-vdovo je nesreča tako pretresla, da ni mogla priti. Ko je prišla v cerkev od žalosti potrta soproga Makarova, ni bilo suho nobeno oko. Car je pristopil k njej ter tolažil njo in navzočo njeno hčerko s srčnimi besedami. Ko so pa zadoneli po cerkvi slovesni korali, Makarova soproga ni mogla več premagati bolesti. Glasno ihteč se je zgrudila na tla. Trajalo je precej časa, da so jo nekoliko utolažili. Po službi božji je car njo in njeno rodbino spremljal k vozu, ki je čakal pred cerkvijo.

Naslednik Makarova.

Za naslednika Makarovega je imenovan podadmiral Skrydlov, bivši poveljnik ruske črnomoške eskadre. Italijanski admiral Bettolo, ki je osebno poznal ponesrečenega Makarova in pozna osebno tudi njegovega naslednika Skrydlova, pravi v nekem italijanskem listu, da je bil pok. Makarov vojak prve vrste ter stal na vrhuncu vede o modernem vojevanju na morju ter da je bilo pričakovati od njega, da bi izvršil take čine, nad katerimi bi se čudil ves svet. Omenjeni ital. admiral pa pristavlja, da je Skrydlov, katerega pozna od časa, ko sta bila skupaj pri Kreti, mož, ki bo gotovo izvršil to, kar je nameraval Makarov.

Osmi napad na Port Artur.

Dne 15. t. m. zjutraj od 8. do 12. je 14 japonskih ladij od Liautiesana bombardiralo trdnjavo in mesto Port Artur. Oddale so 185 strelcev. Ruska mornarica je odgovarjala. Tudi baterije v trdnjavi so odgovarjale sovražnemu ognju. Pet ruskih vojakov je ubitih. Na morju nimajo ranjencev in nobenih poškodb. Na suhem je bilo ubitih 7 Kitajcev, 3 ranjeni. Sumi se, da so Japonci nadaljevali izkrcavanja in da so krili izkrcavanja z bombardiranjem Port Arturja.

Ruska zmaga.

Brodogovje admirala Togo je prevažalo nekoliko prevoznih ladij zahodno od izliva reke Jalu, kjer so se japonske čete izkrcale, ne da bi zapazile, da so Rusi v zasedi. Ko je bilo 12.000 mož japonskih čet izkrcanih, napadli so jih Rusi ter jih pognali nazaj k ladjam. Japonci imajo velike izgube mej moštvo. Pezabili so tudi mnogo topov.

Ponosen ruski glas.

Neki ruski list piše tako: »Mi smo močni, kakor nismo bili še nikdar! Zapomnite si in zapomni naj si ves svet: današnja Rusija

»Sam vaju pozivljam«, je dejal, »da preiščeta hišo, da se tako izkaže moja nedolžnost.«

Ko sem videl Gubača in čul njegove odločne besede, sem bil uverjen, da se načelnik moti in da bo z dolgim nosom odšel od Gubača.

Priznati moram, da sem bil vesel svojega prepričanja, in da sem prav leno pomagal preiskavati Gubačevo stanovanje. Dasi smo premetavali celih pet ur, vendar nismo našli nič. Še bolj sem bil vesel. Iskanih bankovcev ni bilo ne v tablah, ne v ogledalih, ne v peči, ne pod tlemi, ne v steni, ne v posteljah, kratko rečeno: nikjer. A dasi tisočakov nismo našli, smo vendar dobili mnogo zelo sumljivih stvari. Videla sva krasno omarico z vsakovrstnim dragocenim lepoticjem; načelnik je dejal, da je to gotovo od onega uloma v Blatni ulici. Tudi, kako je prišlo lepo število debelih, črnih smodk v neki zabojček, je bilo zelo sumljivo. Bržkone jih je bil nakradel v tobačni tovarni.

Ko smo tedaj obrnili celo hišo narobe, in je imel načelnik že precej dolg nos, se nenadoma spomni in mi pravi: »Pojdite v obednico in preiščite notranjost ure.«

Brez ugovora slušam in grem preiskovat uro. Ko pa tudi tu ne najdem tisočakov, me hipoma obide pregrešna želja, in storil sem

nekaj, česar se bom sramoval vse življenje. Jaz, tajni policaj, varuh tujega blaga, sem postal tat. Izmaknil sem lepo, črno smodko in jo urno spravil v žep. Nato sem hitel v sosednjo sobo in povedal, da tudi v uri ni nič.

Načelnik ni vedel, kaj bi začel. Kar se domislil, kaj ko bi imel Gubač bankovce pod lasuljo.

»Nekaj sem se spomnil«, rečem načelniku.

Načelnik je vedel, kake pametno misli imam jaz navadno, zato me je surovo zavrnil. »Držite jezik za zobmi!«

Kmalu nato se ločiva od Štefana Gubača in sicer zelo nasprotnih misli. Načelnik je bil pobit, jaz pa vesel v dno duše. Mislil sem si, da ga bo ta slučaj nekoliko ponižal, in da v prihodnje ne bo več tak surovež.

Ko prideva v čuvajnico, je dobil moj načelnik tokaj neko novo naznanilo. Brž je sedel v voz in se odpeljal. Jaz sem pa ostal v sobi in prav po domače raztegnil svoje utrujene ude na zofo. Vzel sem ukradeno smodko, jo odsčipnil na koncu ter jo zapalil. Komaj potegnem dvakrat, trikrat, pa jo vržem ob tla. Tako zopern duh je imela, da je nisem mogel kaditi. Mislil sem si, kako je vendar véasih človek lahko mišljen in bedast. Svojo čast da za smodko, pri kateri potem spozna, da je zavila vanjo fabričanka en lasček svo-

jemu ljubemu v spomin. V takih in enakih mislih mi je radovednost rastla bolj in bolj, in hotel sem videti, kaka so ti lasje. Poberem smodko in jo razvijem. Kaj najdem? Sredi debele, črne havane je lepo v okroglo zviti bankovec za tisoč goldinarjev. Krasen las! Ko sem smodko zažgal, se je bankovec opalil, in zato je tako smrdelo. — Seveda sem takoj vedel, pri čem da smo, da je Štefan Gubač, preje delavec v tobačni tovarni, zavil ukradene tisočake v smodke. Zato so bile tako čudno debele in velike!

V istem trenutku mi naznanijo, da želi župan z menoj govoriti. Hoj, mestni župan in z menoj govoriti! Brž vtaknem raztrgano smotko in bankovec v žep in v dveh minutah sem stal pred mestnim županom in državnim tajnikom, ki je bil prišel k njemu.

»Ali ste bili tudi vi pri preiskavanju?« me vpraša neprijazno.

»Da, tudi jaz sem bil zraven«, odgovorim predrzno mu zroč v oči.

»In uspeh?«

»Gospod načelnik je vse preiskal, a ni nič dobil.«

»Potem tudi tam ne bo nič«, pravi tajniku in skomizne z rameni.

Tedaj pa se začnem proti vsem pravilom uljudnosti in omike smejeti. Seveda to gospodoma ni bilo všeč in župan se zadere

ni več tista Rusija, iz časov pri Sevastopolu! V tem razdobju, od leta 1856 sem, se je Rusija mogočno razvila: politiško in gospodarsko! Zato je tudi ruski narod od carja samega pa do zadnjega mužika (kmetiča) trdno uverjen o zmagi Rusije v sedanji vojni. Ob enem se pa nikdo ne odteza spoznanju, da bo ta vojna dolgo trajala in bo zahtevala velikanskih žrtev. Ali v tem je razlika med našim in japonskim položajem: vse te žrtve ne bodo izgubljene za gospodarsko življenje naše države. Denar ostane doma, tudi če ga trosimo v Mandžuriji! Mi smo pripravljeni na skrajne žrtve. Znamenite besede je izrekla odlična oseba: Še v tem letu bo na bojišču pol milijona bojevnikov, a potem naraste njihovo število tudi na milijon! Mi gledamo s popolnim zaupanjem v bodočnost.

Nekaj nadaljnjih poročil.

Port Artur, 16. aprila. Dopisnik ruske brzojavne agenture poroča: Danes ob 6. uri zjutraj se je prikazala na obzorju mala sovražna mornarica, ki se je pa hitro umaknila. Ob 10. uri so prišle zopet na vidik sovražne dalje, skupno 23, ter so se razdelile v dve skupini. Prva je odplula proti Liaočanu, kjer je obstreljavala obrežje in Tigerski polotok; druga se je pa uvrstila nasproti pristanom ter obstreljavala Zlato goro ter ostale baterije. Streljanje je trajalo do 1. ure popoldne. Naše ladje so odgovarjale z neposrednim streljanjem. Dobro namerjen strel je poškodoval japonsko križarko. Po drugih poročilih sta bili poškodovani celo dve japonski ladji. Na utrdbah in v mestu ni bilo nikake škode. Nekoliko Kitajcev je bilo ubitih, dva Kitajca in dva Rusa pa ranjena.

Petrograd, 17. aprila. Iz Harbina se poroča, da so Rusi vjeli zopet dva japonska častnika generalnega štaba v bližini železnice. Oba sta bila preoblečena v tibetanska duhovnika ter sta skušala ulti. V njunem torišču so našli 30 kg smodnika, tri zaboječke zažigalnega motvoza, dinamita in priprave, s katerimi bi razdrla železniško

nad menoj: »Kaj se režite? Morda hočete reči, kakšen nerodnej je vaš načelnik, ali kaj?»

»Gospod župan, jaz sem uverjen, da je denar pri Gubaču. In če hočete, vam lahko dokažem za trdno.«

»Ali ste to povedali načelniku?»

»Hotel sem, pa mi je dejal, naj držim jezik za zobmi.«

»Govorite!«

Na tako odločno povelje razložim vse natanko, da se mi je zdela sumljiva zlasti neka skatlja z debelimi, črnimi smodkami, in da so bankovci v teh smodkah.

Župan me gleda začuden, državni tajnik pa vzklikne: »Gospod, vi ste najboljši policist, kar sem jih videl!«

Za pol ure sem spet potrkal pri Gubaču, ki me je vsprejel seveda zelo samozavestno. Ko mu pa pravim, naj mi pokaže one črne smodke, bi se bil kmalu zvrnil strahu na tla.

Po vrsti odpiram smodke in v vsaki sem našel tisočak. Ker Štefan Gubač skoro nič ni vedel, kaj se godi z njim, sem neopazen pridejal še oni tisočak, ki sem ga imel v žepu, da jih je bilo ravno sedemnajst vseh skupaj.

Ko se vrnem, seveda z gospodom Gubačem vred, v čuvajnico in položim na mizo vseh sedemnajst tisočakov, je bil načelnik tudi zraven in lasje so se mu začudenja kar najezili. Tlesnil je z rokami in zavpil: »In jzz sem mislil, da je ta človek največji osel na svetu!«

Ni mi treba praviti, da sem kmalu avanziral, in da sem danes najmenitnejši in najbolj prebrisan detektiv, kar jih je, dasi kradel kasneje nisem več in tudi kaj tako posebnega nisem nikoli več uganil, kot oni presrečni dan.

»Mir.«

progo. Brzkone sta nameravala razstreliti most čez reko Nonni. Oba vjetnika sta hladnokrvno priznala, da sta hotela razdreti železniško progo.

Söul. Dne 14. apr. je vzbruhnil v Kaneji paviljonu cesarske palače v Söulu požar, ki ga je skoro popolnoma vničil. Cesar se je preselil v poslopje cesarske knjižnice. Ogenj je nastal v »ondoru«, v neki peči, katero so popravljali. Dalje se še poroča: Ker je cesarska palača poškodovana, je vprašanje, kje bo stanoval dvor. Sicer je v Söulu še ena cesarska palača, toda cesar se noče tam naseliti, ker meni, da tam straži duh od japonskih vojakov umorjene cesarice. Vsled spomina na ta umor korejske cesarice se je pričelo zopet nevarno gibanje proti Japoncem.

Državni zbor.

Obstrukcija.

Poljaki so se prizadevali, da napravijo nekako premirje med Čehi in Nemci, ker trdnega miru skleniti med obema narodoma ni mogoče. Toda Nemci ne odjenjajo od svojih predprav in nočejo o ravnopravnosti z drugimi narodi ničesar slišati. Zavoljo tega pa tudi Čehi ne morejo pristopiti, da se v zbornici prične redno delo. V ponedeljek, dne 18. aprila so imele parlamentarne komisije združenih strank: »Mladočehov«, »Slovenske zveze«, jugoslovanskih naprednjakov in Rusinov v tej zadevi skupno posvetovanje, kako naj se obnašajo ob zopetnem zborovanju parlamenta. O svojih sklepah je vsaka komisija obvestila v torek, dne 19. apr. svoj klub. Vsi klubi so pritrdili nasvetu, da se obstrukcija nadaljuje. Ko bi ne bile ministrskemu predsedniku dr. Körberju vezane roke, bi se ta sam zganil in segel vmes in morda dosegel kakšno sporazumljenje med strankami. Pa dr. Körber je dal besedo nemškim strankam, da po čeških in jugoslovanskih pokrajinah se ne bo izvršilo nobeno imenovanje in se ne nastavi nobeden uradnik brez privolitve Nemcev; zato so pa Nemci lahko zadovoljni z dr. Körberjevo samovlado. V tem smislu govorijo tudi v javnih shodih nemški kolovodje: »Mi ne potrebujemo delovanja v državnem zboru; nam ni mar za spremembo opravnega reda v zbornici. Zadovoljni smo, da dr. Körber stori, kar nam streže.« Ena stvar jih pa vendar skrbi; to je volitev v

delegacije.

Da se skupne državne potrebščine vredijo in dovolijo denarji za vojno in zunanje zadeve, mora vsaka državna polovica odpslati po 60 poslancev. Poslanska zbornica avstrijska jih izvoli za vsako leto po 40, gospodska po 20; ravno tako tudi na Ogrskem. Nemce zdaj samo to skrbi: »kaj pa potem, če slovanska obstrukcija v poslanski zbornici prepreči volitev delegacij? Poljaki se močno prizadevajo, da pridobijo Čeha za to, naj vsaj ne preprečijo izvolitev v delegacijo. O tem se ravno te dni vrši posvetovanje. Če se zabrani izvolitev delegacije v avstrijskem parlamentu, potem se sodi splošno, da mora dr. Körber odstopiti.

Nemiri na dunajskih vseučiliščih.

Ker so ne le nemški vseučiliščniki, temveč tudi nemški visokošolski profesorji enostransko postopali proti slovanskim visokošolcem, so parlamentarne komisije združenih slovanskih strank v državnem zboru sklenile, vložiti interpelacijo do vlade, kako more odobravati tako slovanskim vseučiliščnikom sovražno postopanje. Mogoče, da ta korak slovanskih strank podpirajo tudi Poljaki. Vodja dunajske visoke šole je ukazal, da se od zdaj naprej ne sme v nobenem drugem jeziku nabijati na dotični vseučiliščki tabli nobeden razglas kakor samo v nemškem. To pa je naperjeno tudi proti Poljakom. Ker so se temu ukazu visokošolskega vodje uprli slovanski dijaki, so bili trije izključeni in sicer po eden Srb, Hrvat in Lah. V časnikih se

je čitalo med izključenimi ime Vladimir Vošnjak in se je mislilo na Slovenca Vošnjaka, ta je pa Hrvat: Bošnjak.

425 poslancev

steje poslanska zbornica. A večkrat se pripeti, da zavoljo smrti ali odstopa to število ni dopolnjeno. V seji 19. aprila so storili trije državni poslanci, ki so bili pred kratkim izvoljeni, objubo in zdaj so zasedeni vsi poslanski sedeži.

Dopisi.

Loče. (Občinske volitve.) Kje ste narodni Ločani? Bridka žalost me prešine, ko se spomnim domovine... Nehote se mi vsiljujejo te resnične besede, kadar me pot privede v Loče. Glejte na desno in na levo, povsod se vam režijo v obraz napisi v nemščini: Wasserleitung, Gasthaus, Fleischhaue-rei, Rüstammer der freiwilligen Feuerwehr, Gemeindeamt, Volksschule... vse, vse nemško. A po beli cesti med čednimi hišami se sprehsajajo z glavo pokoncu, rokami na hrbtu, tisti loški »purgarji«, ki tolčejo grozovit jezik, pravijo, da je baje nemški. Bojazljivo obračam svoje oči okrog, ali ne stoji že morda za mano hud obraz pruskega pikelhaubarja, ki je zvohal v meni »bindišerja«.

Toda ali me ne varajo moje oči? Proti stari šoli k »foršuskasi« kreva jo naš slovenski kmet. Ravno je ponižno pozdravil visokega gospoda z brčicami po slovensko: »Dobro jutro, milostljivi gospod!« Da, ljudstvo v Ločah, krog Loč, govori slovensko, moli slovensko in poje slovenske pesmi... le zakrinkati mu hočejo obraz, iztrgati mu iz srca tisočletno govorico majke Slave, ubiti mu hočejo nemščino v glavo, da bi postavili vsaj steber k prusaškemu mostu od Belta do Adrije.

Ali boste pripustili to, Ločani? Drugače bodo čez par sto let hodili po naši, s slovensko krvjo in znojem napojeno, s slovenskimi žulji predelani zemlji tujci, vaše grobove, kjer bodo počivala vaša trupla, bodo teptali z nogami ter oholo govorili: »Da liegen die letzten Windischen begraben!«

Prusaki so napeli vse svoje sile: Südmarka pokupuje slovensko zemljo, slovenske kmetije, Schulverein stavi nemške šole, glejte, Konjice, Vitanje, Vojnik, Slatino, a oba podpirata »Štajerca«, dajeta mu denar, da more izhajati, da ga lahko vam zastonj pošiljajo. Vzdromite se, dokler je še dan! Otresite se nemčurjev, Slovenec bodi sam svoj gospodar na slovenski zemlji. Čas osvete je napočil! Občinske volitve so tu! Vsak Slovenec, ki ima ped zemlje, na boj zoper posilinemce in izdajalce svojega naroda! Vrzi jih iz občinskega odbora, a volite v njega kmete, Slovence! — Ali nimate, slovenski kmetje, med seboj dosti sposobnih mož? Pogovorite se med seboj in potem volite vsi te može. Ne bojte se groženj! Ako tudi nekateri dolgujete »foršuskasi« denar, zato vam ni treba izdati svojega naroda in ne volite od nemškutarjev postavljene kandidata. Vi dolgujete »foršuskasi« samo denar, ne pa tudi svoje priprčanje. Vzdromite se vendar enkrat! Dosti dolgo so vas komandirali ti gospodje. Zdaj se vam bodo prišli sladkat, ker se bližajo volitve, po volitvi pa vas bodo imeli za »nemumne paure«!

Saj ste vendar na svoji zemlji sami svoji gospodje. Zakaj bi se drugim klanjali, ko pa ste Vi gospodarji, zakaj bi morali prositi pri »foršuskasi« te gospode za posojilo, ko pa je kmetski denar v nji naložen, to je vaš denar; oni ga ja samo oskrbujejo. Ker je torej v nji vaš denar, naj bo tudi zavod v vaših rokah, ne pa v rokah posilinemške gospode, ki dela na pogin slovenskega kmeta. Dobiček, ki je pri tem denarnem zavodu, imate lahko vi, ne pa da se izmeče v podporo ponemčevanja. Torej najprej slovenski odbor, in potem slovenska posojilnica!